

תקנות מניעת זיהום ים (הטלת פסולת) (תיקון), התשע"ח - 2018

בתוקף סמכותי לפי סעיף 15 לחוק למניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983¹ (להלן - החוק), באישור שר האוצר לפי סעיף 39 לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985² ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. תיקון תקנה 1 בתקנה 1 לתקנות מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ד-1984³ (להלן - התקנות העיקריות) -

אחרי ההגדרה "היתר" יבוא:

"טכניקה חדשנית" - טכניקה שטרם נבחנה בקנה מידה תעשייתי, אשר עשויה לאפשר רמה שוות ערך או גבוהה יותר של הגנה על הסביבה ובריאות הציבור מאשר הטכניקות המיטביות הזמינות;

"טכניקה מיטבית זמינה" - טכנולוגיה, אמצעים ושיטות המשמשים בתכנון, בבניה, בהפעלה, בתחזוקה ובפירוק של מפעל, שהם האפקטיביים והמתקדמים ביותר הניתנים ליישום מעשי באותו סוג פעילות בהתחשב בעלויותיהם ובתועלותיהם, לפי אמות מידה מקובלות במדינות מתקדמות, לצורך מניעה וצמצום של פליטה, פינוי והשפעות שליליות על הסביבה בכללותה;

"שונית מלאכותית" - מתקן שתכונותיו הפיסיקו-כימיות מאפשרות יצירת בתי גידול לבעלי חיים ימיים או מתקן המיועד לשמש למחקר או ליצירת אתר צלילה, לרבות מתקן ששימש ככלי שיט, ובלבד שאין בו כדי לפגוע בסביבה הימית ושהוסר ממנו כל חומר שעלול לגרום לזיהום הים".

2. תיקון תקנה 4 בתקנה 4 לתקנות העיקריות -

(1) בתקנת משנה (א), בסופה יבוא "הוגשה בקשה להיתר חירום כאמור בתקנה 9(ב), תדון הוועדה בבקשה לא יאוחר מ- 72 שעות מהגשתה".

(2) אחרי תקנת משנה (ד) יבוא:

"(ה) החליטה הוועדה לדחות את הבקשה למתן היתר, יודיע על כך יושב ראש הוועדה למגיש הבקשה בהודעה מנומקת בכתב.

¹ ס"ח 1084, התשמ"ג עמ' 110
² ס"ח תשמ"ה מס' 1139
³ ק"ת 4676, התשמ"ד עמ' 2120

(ו) הוועדה רשאית לקיים דיון חוזר בבקשה למתן היתר אשר החליטה לדחות או בתנאים שקבעה בהיתר, אם ביקש זאת חבר הוועדה או מגיש הבקשה, בבקשה מנומקת בכתב תוך 21 יום מקבלת ההחלטה".

תיקון תקנה 5 .3 בתקנה 5 לתקנות העיקריות-

(1) בתקנת משנה (א) במקום "חשב משרד הפנים" יבוא "חשב המשרד להגנת הסביבה".

(2) בתקנת משנה (ב)(1) במקום המילים "ישתנה ב- 1 בינואר, ב- 1 באפריל, ב- 1 ביולי וב- 1 באוקטובר של כל שנה לפי שיעור העלייה" יבוא "ישתנה ב- 1 בינואר של כל שנה (להלן – יום השינוי), לפי שיעור השינוי".

(3) אחרי תקנת משנה (ב) יבוא :

"(ג) המנהל הכללי של המשרד להגנת הסביבה יפרסם בהודעה ברשומות את נוסח תקנה 5(א) כפי שהשתנה עקב האמור בתקנת משנה (ב)".

החלפת תקנה 6 .4 במקום האמור בתקנה 6 לתקנות העיקריות, יבוא :

"תנאים להתרת 6 (א) הוועדה לא תתיר הטלת פסולת לים אלא ההטלה אם התקיימו כל אלה :

(1) לא קיימת לדעת הוועדה אפשרות לטיפול או לסילוק יבשתי של הפסולת, ובכלל זה שימוש חוזר בפסולת ;

(2) הפסולת תטופל בטכניקה המיטבית הזמינה טרם הטלתה ; אין באמור כדי לגרוע מסמכות הוועדה להתיר שימוש בטכניקה חדשנית, אף אם טרם הוכח שהיא טכניקה מיטבית זמינה, לתקופה שתיקבע בהיתר ובתנאים שיבטיחו מעקב ובקרה.

(3) הפסולת היא אחת מאלה :

(א) חומר חפור שמקורו בים ;

(ב) פסולת אורגנית שמקורה בתהליכי עיבוד דגים ;

(ג) משטחים ומבנים מעשה ידי אדם, ובלבד שאין בהם כדי לפגוע בסביבה הימית ושהוסר מהם כל חומר שעלול לגרום לזיהום ים;

(ד) חומרים גיאולוגיים אינרטיים לא מזוהמים, שבשל תכונותיהם סביר להניח כי מרכיביהם הכימיים לא ישתחררו לסביבה הימית;

(ה) שונית מלאכותית".

תיקון תקנה 7 5. במקום האמור בתקנה 7 לתקנות העיקריות יבוא-

"... 7. על אף האמור בתקנה 6, הוועדה רשאית להתיר הטלה של פסולת שאינה מנויה על סוגי הפסולת המנויים בתקנה 6(א)(3), אם הדבר דרוש כדי למנוע סכנה לחיי אדם או לבריאותם או כדי למנוע נזק בלתי סביר לסביבה היבשתית, ובלבד שהתקיימו התנאים הקבועים בתקנה 6(א)(1)-(2)".

תיקון תקנה 9 6. במקום האמור בתקנה 9 לתקנות העיקריות יבוא -

"סוגי היתר 9. (א) היתר יכול שיינתן להטלה חד פעמית או להטלה חוזרת והוא יכול שלא להיות מוגבל בזמן; (ב) במקרה חירום, כאשר הטלת הפסולת נדרשת לשם מניעת נזק חמור לרכוש או לסביבה, או לשם מניעת סכנה מוחשית לבני אדם, רשאית הוועדה לתת היתר חירום אף בסטייה מהוראות תקנות אלה, ובלבד שהתקיימו התנאים הקבועים בתקנה 6(א)(1)-(2)".

תיקון התוספת הראשונה 7. בסעיף 2 לתוספת הראשונה לתקנות העיקריות -

(1) בסעיף קטן (2) לאחר המילים "מצב צבירה" יבוא "ונתוני איכות החומר החפור על פי סקר דיגום שטח.
(2) בסעיף קטן (3) לאחר המילה "כמות" יבוא "החומר וסוגו כמפורט בתקנה 6(3)".

8. ביטול התוספת השנייה והתוספת השלישית לתקנות העיקריות - בטלות. השנייה והשלישית

9. תיקון התוספת הרביעית לתקנות העיקריות - הרביעית

(1) בפרט ב(6) במקום "צריכת חמצן כימי (COD)" יבוא "פחמן אורגני כללי (TOC)".

(2) פרט ג(1) יימחק.

10. תחילה תחילתן של תקנות אלה 30 ימים מפרסומן.

-----, התשע"ח

זאב אלקין

(2018 -----)

השר להגנת הסביבה

כללי

החוק למניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983 (להלן - החוק), קובע איסורים בכל הנוגע להטלת פסולת לים וכן מסדיר מנגנון למתן היתרי הטלה. החוק נועד ליישם את מחויבות מדינת ישראל בהתאם לאמנת ברצלונה להגנה על הים התיכון מפני זיהום (Convention for the Protection Of The Mediterranean Sea Against Pollution, שישראל צד בה).

השר להגנת הסביבה, הממונה על ביצוע החוק, הוסמך להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו. בשנת 1984 הותקנו תקנות מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות"), המסדירות הטלת פסולת לים. עם זאת, נוסח התקנות אינו תואם את העדכונים שנערכו בשנת 1995 בפרוטוקול למניעת זיהום הים מהטלת פסולת של אמנת ברצלונה להגנה על הים התיכון (להלן: "הפרוטוקול"), זאת משום שהתקנות מתירות הטלת פסולת לים בהתאם לרשימה המפורטת בתוספות לתקנות ובהתאם לשיקול דעת של ועדת היתרים, בעוד הפרוטוקול בנוסחו המעודכן אוסר הטלת פסולת לים למעט מספר מצומצם של חריגים.

לתקנה 1

מוצע להוסיף לתקנה 1 לתקנות העיקריות הגדרות שיבהירו מהי שוניית מלאכותית המהווה 'פסולת' כמשמעותה בתקנות, ומהי הטכניקה המיטבית הזמינה לטיפול בפסולת טרם הטלתה לים בהתאם לחוק ולתקנות.

לתקנה 4

בתקנה 4(א) מוצע לקבוע מסגרת זמן לדיון בבקשה להיתר חירום שהוגשה בהתאם לתקנה 9(ב). התיקון תואם את ההסדר המקביל הקבוע לגבי בקשות להיתר חירום להזרמת שפכים לים מכח תקנות מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים התשמ"ח-1988. בנוסף, מוצע להוסיף הוראה המחייבת את הוועדה למסור למבקש ההיתר את נימוקיה אם החליטה לדחות בקשתו, וכן הוראה בדבר סמכותה לקיים דיון חוזר בבקשה שנדחתה או בתנאים שנקבעו בהיתר אם ביקש זאת חבר וועדה או מגיש הבקשה.

לתקנה 5

בתקנה 5 מוצע להכניס תיקון לפיו חשב המשרד להגנת הסביבה הוא שיקבע את דרך תשלום האגרה בעת הגשת בקשה להיתר ולא חשב משרד הפנים. בשנת 2008 במסגרת תיקון לחוק הוחלף שר הפנים בשר להגנת הסביבה. לפיכך, יש לתקן בהתאם גם את התקנות. כמו כן מוצע לקבוע כי עדכון סכום האגרה בהתאם למדד יבוצע אחת לשנה וכי מנכ"ל המשרד יפרסם ברשומות את סכום האגרה המעודכן כפי שנעשה גם בתקנות סביבתיות בתחומים אחרים.

לתקנה 6

בתקנה 6 מוצע לבצע שינוי בהתאמה לפרוטוקול, כך שהתקנות יתירו הטלה לים של סוגי פסולת מסוימים המנויים בפרוטוקול. זאת בניגוד למצב היום, שהוועדה יכולה להתיר הטלה של כל פסולת לים בכפוף

לסייגים.

עוד מוצע להבהיר בתקנה זו כי הצורך להשתמש בטכניקה מיטבית זמינה אינו גורע מסמכות הוועדה למתן היתרים לקבוע תנאים בהיתר הטלת פסולת לים לעניין שימוש בטכניקה חדשנית שטרם נמצא שהיא עומדת בתנאים של טכניקה מיטבית זמינה.

ההגדרה המוצעת בתקנה 1 ל"טכניקה חדשנית" כמו גם ההגדרה לטכניקה מיטבית זמינה מבוססות על ההגדרות בדירקטיבה האירופאית בעניין רישוי סביבתי משולב. ככלל, הטכניקה צריכה לעמוד במספר תנאים על מנת להיחשב לחדשנית - ראשית, מדובר בטכניקה שטרם נבחנה בקנה מידה תעשייתי; שנית, מדובר בטכניקה שיש לה פוטנציאל להגיע לביצועים סביבתיים שווים ערך או טובים יותר מאשר הטכניקות הקיימות.

יובהר כי מאחר שמדובר בטכניקה חדשנית, יהיה על הוועדה לקבוע במסגרת תנאי היתר הטלת הפסולת לים את התנאים שיאפשרו מעקב ובקרה אחר הביצועים, ובכלל זה הגבלת זמן. מטרת הוראות אלה לאפשר ולעודד קידום טכניקות סביבתיות חדשניות, בדגש על חדשנות ישראלית. בישראל קיימות מאות חברות טכנולוגיות סביבה (קלינטק) שיש להן פוטנציאל לשיפור ביצועים סביבתיים, ועל פי מדיניות המשרד יש מקום לעודד פיתוחים אלה ולהסיר חסמים רגולטוריים לאישורם ככל הניתן.

לתקנה 7

בתקנה 7 מוצע לאפשר הטלה לים גם של פסולת שאינה מנויה ברשימת סוגי הפסולת שבתקנה 6 למשל תמלחות שבשל הצרכים הישראליים הייחודיים בישראל - מצב המים בישראל אשר מצריך שימוש במי קולחין לצרכי חקלאות, וכן השימוש במלחים במשחטות הכשרות, יש למנוע הגעתן למערכת הביוב ומוצע לאפשר סילוקן לים במידת הצורך.

מעיון בהוראות הפרוטוקול המתוקן, הטלה של פסולת שאינה נמנית על הרשימה של חומרים המותרים בהטלה, אפשרית אם הדבר דרוש כדי למנוע סכנה לחיי אדם או כדי למנוע נזק בלתי סביר לסביבה היבשתית ובכפוף לכך שמדינה החברה באמנה תיוועץ בארגון בטרם תאשר ההטלה.

לתקנה 9

מוצע לתקן את תקנה 9 לתקנות העיקריות, כך שיבוטלו המונחים 'היתר מיוחד' ו-'היתר כללי' שעניינם היתר הטלה לים של חומרים המפורטים בתוספת השנייה והשלישית שלאחר התיקון יהיו אסורים בהזרמה.

כמו כן מוצע להבהיר שהוועדה תוכל להעניק מספר סוגי היתרים: להטלה חד פעמית, להטלה חוזרת, היתר לא מוגבל בזמן והיתר חירום.

לתוספת הראשונה

מוצע לתקן את סעיפים (2)(2) ו-(3)(2) לתוספת הראשונה, כך שהבקשה להיתר תכלול גם נתוני איכות אודות החומר החפור אותו מבקשים להטיל על פי סקר דיגום שטח, כמות הפסולת וסוגה בהתאם למפורט בתקנה 6(3). מידע זה חיוני לקביעת האתר המתאים להטלת הפסולת.

לתוספת השנייה והשלישית

מוצע לבטל את התוספות השנייה והשלישית לתקנות העיקריות, משום שהן מונות סוגי פסולת שלא ניתן להטיל לים לאור הוראות הפרוטוקול.

לתוספת הרביעית

מוצע לתקן את סעיף ב(6) לתוספת הרביעית, כך שבמקום לבצע בדיקת צריכת חמצן כימי (COD), יחויב מבקש ההיתר לבצע בדיקת פחמן אורגני כללי (TOC). בדיקה זו משקפת טוב יותר את תכולת החומר הנבדק.

כמו כן מוצע למחוק את סעיף ג(1) מאחר שכל החומרים שיוטלו לים בהתאם לתיקון הינם חומרים שמקומם בים ולא ביבשה, ולכן הוועדה למתן היתרים אינה חייבת להביא בחשבון קיומה של חלופה יבשתית לחומרים אלה.